

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025-2027

Anul de studiu I / Semestrul II

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” din ALBA IULIA
1.2. Facultatea	de TEOLOGIE ORTODOXĂ
1.3. Departamentul	de ARTĂ RELIGIOASĂ
1.4. Domeniul de studii	ARTE VIZUALE
1.5. Ciclul de studii	2025-2027
1.6. Programul de studii/calificarea*	ARTA MOZAIICULUI BIZANTIN / Artist plastic (COR 265102); Pictor (COR 265106); Profesor în învățământul liceal, postliceal (COR 233001)

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Etica conservării și restaurării (I)			2.2. Cod disciplină	AMB 112		
2.3. Titularul activității de curs	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu						
2.4. Titularul activității de seminar / laborator	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu						
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	C	2.8. Regimul disciplinei (O – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	Op

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator/practică	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					45
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					35
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					17
Tutoriat					4
Examinări					8
Alte activități					10
Total					119

3.7 Total ore studiu individual	119
3.8 Total ore din planul de învățământ	56
3.9 Total ore pe semestru	175
3.10 Numărul de credite**	7

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart/conexiune internet
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	sală dotată cu videoproiector/tablă/flipchart/conexiune internet

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	CP2: selectează materiile prime pentru crearea de obiecte de arta CP3: preda notiuni de arta
Competențe transversale	CT1: organizează informații, obiecte și resurse

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1 Obiective generale	1. Utilizarea nuanțată și pertinentă de criterii și metode de evaluare, pentru a formula judecăți de valoare privind bunurile culturale; 2. Utilizarea cunoștințelor de specialitate pentru explicarea și interpretarea unor situații noi, în
------------------------	--

	contexte mai largi asociate creației și protejării patrimoniului cultural.
7.2 Obiective specifice	1. Înțelegerea relației lucrare artistică - bun de patrimoniu; 2. Înțelegerea valorilor patrimoniului cultural, a eticii domeniului și a mijloacelor de protejare a moștenirii culturale.

8. Conținuturi*

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere. Motivație și obiective. Tematică și bibliografie.	Prelegere, problematizare	2
2. Apariția și evoluția noțiunilor de „patrimoniu”, „monument”, „monument istoric”, „patrimoniu cultural” (material și imaterial), „moștenire culturală”, „peisaj cultural”, „bun cultural” (mobil și imobil).	Prelegere, problematizare	2
3. Noțiuni: „conservare”, „prezervare”, „conservare preventivă”, „restaurare”, „reabilitare” etc.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
4. Preocupări de conservarea și restaurarea bunurilor culturale în secolele XVII-XVIII.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
5. Primele dezbateri și doctrine ale restaurării bunurilor culturale în Europa. Începuturile reglementărilor de stat asupra patrimoniului cultural.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
6-7. „Etapa doctrinară”/doctrina „unității de stil – naștere, impact, dezbateri.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
8. Principiile de conservare ale lui John Ruskin. The Society for the Protection of Ancient Building. Dezvoltarea politicilor de conservare în Europa continentală.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
9. „Restaurarea științifică”: Luca Beltrandi (1854-1933); Gustavo Giovannoni (1876-1946).	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	2
10. Camillo Boito (1836-1914) și reelaborarea tezelor restaurării în 1870.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	3
11-12. Anii 1931-1933 în domeniul protecției bunurilor culturale (Conferința și Carta de la Atena; <i>Carta del Restauro Italiana</i>).	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	3
13. Institutul Central de Restaurare (1939). Teoria restaurării la Cesare Brandi (1906-1988) (<i>Teoria del restauro</i> , 1963).	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	3
14. Carta de la Veneția (1964) și perspectiva asupra conservării și restaurării monumentelor istorice.	Prelegere, problematizare, învățare prin colaborare	3

Bibliografie:

- Babelon, Jean-Pierre, Chastel, André, *La notion de patrimoine*, Paris, Liana Levi 1994.
- Brandi, Cesare, *Teoria restaurării*, Editura Meridiane, București, 1996.
- Burnichioiu, Ileana, *Etica conservării și restaurării patrimoniului cultural. Suport de curs*, UAB/DIAM, ms., 2023.
- Carta internațională pentru conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor (Carta de la Veneția) adoptată la cel de-al II-lea Congres internațional al arhitecților și tehnicienilor pentru monumente istorice*, Veneția, 25-31 mai 1964, www.icomos.org.
- Choay, Françoise, *Alegoria patrimoniului urmată de Șapte propoziții despre conceptul de autenticitate și folosirea acestuia în practica patrimoniului istoric*, București, Ed. Simetria, 1998.
- Choay, Françoise, *Patrimoniul la răscruce. Antologie de luptă*, București, Ozalid, 2014.
- Cultural Heritage Policy Documents*, The Getty Institute Conservation, în http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/research_resources/charters.html.
- Curinschi-Vorona, Gheorghe, *Restaurarea monumentelor istorice*, București, 1968.
- Document de NARA (1994)*, în <https://www.icomos.org/fr/notre-reseau/comites-scientifiques-internationaux/liste-des-comites-scientifiques-internationaux/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/186-document-de-nara-sur-lauthenticite>.
- Erder C., *Our Architectural Heritage: From Consciousness to Conservation*, UNESCO, Museums and Monuments XX, 1986.
- Feilden, Bernard M., *Conservation of Historic Buildings*, Butterworth-Heinemann, 1994.
- Fitch, James Marston, *Historic Preservation, Curatorial Management of the Built World*, Charlottesville, 1992.
- Jedrzejewska Hanna, *Ethics in Conservation*, Stockholm, Institutet for materialkunskap, 1976.
- Jokilehto, Jukka, *Conservation principles in the international context*, în *Conservation*, London, 2009.
- Lazea, A., *Pentru o antropologie a patrimoniului și patrimonializării. Perspective asupra monumentelor istorice*, Iași, Lumen, 2012.
- Mihalache, Andi, *Contribuții la istoria ideii de patrimoniu: surse, evoluții, interpretări*, 2014.
- Mihalcu Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor istorice*, București, 1970.
- Moldoveanu Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, București, 1999.
- Mora, P., Mora L., Philippot P., *Conservarea picturilor murale*, București, 1986.
- Nicolescu C., *Muzeologie generală*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1975.
- Nistor, Sergiu, *Protecția patrimoniului cultural în România. Culegere de acte*, București, Ed. Universitară „Ion Mincu”, 2002.
- Opriș, Ioan, *Colecționism, muzeologizare, patrimonializare*, București, Editura Oscar Print, 2013.
- Pearce, David, *Conservation today*, London, Routledge, 1989.
- Petzet, Michael, *Principles of preservation: An introduction to the International Charters for Conservation and Restoration 40 years after the Venice Charter*, în *International Charters for Conservation and Restoration. Monuments&Sites*, I, München, 2004.

Petzet, Michael, *Conservation of monuments and sites: international principles in theory and practice*, ICOMOS, 2013.
 Pop, Virgil, *Istoria conservării*, Cluj-Napoca, U.T. Press, 2002.
 Ratoiu Lucian-Cristian, *Restaurarea monumentelor istorice*, București, 2022.
 Riegl, Alois, *Cutul modern al monumentelor. Esența și geneza sa*, București, 1999.
 Sandu, I.C.A., *Principiile fundamentale de teoria conservării și restaurării*, Iași Ed. Corson, 2001.
Tendențe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova, ed. Musteață Sergiu, Iași-Chișinău, 2016.
 Vaida, Eugen, Burnichioiu, Ileana, *Societate civilă și patrimoniu cultural în România. Proiectul „Ambulanța pentru monumente”*, în *Plural. Istorie, Cultură. Societate*, 6/2, 2018.
 Vaida, E., Burnichioiu, Ileana, *Heritage Protection Measures and Propositions through the `Ambulance for Monuments` . The case of the Medieval Church of Strei*, în *Museikon. A Journal of Religious Art and Culture. Revue d'art et de culture religieuse*, 2, 2018.

Acte normative privind patrimoniul cultural, în <http://www.cimec.ro/Legislatie/Legislatie-culturala.html>.
Caiete ICOMOS, nr. 1: *Principii internaționale ale prezervării monumentelor*, 2010.
Caietele restaurării, Editura ACS, 2012-2023.
Revista Muzeelor și Monumentelor – Monumente Istorice și de Artă (<http://patrimoniu.gov.ro/ro/publicatii/revista-monumentelor-istorice/12-inp/144-buletinul-monumentelor-istorice-revista-monumentelor-istorice-1958-1970-1989>).
Curent trends in archaeological preservation: national and international perspectives, în [http://archaeoheritage.ro/downloads/ArchaeoHeritage.ro%20-%20International%20Archaeological%20Legislation%20\(Romanian\).pdf](http://archaeoheritage.ro/downloads/ArchaeoHeritage.ro%20-%20International%20Archaeological%20Legislation%20(Romanian).pdf).

8.2. Seminar-laborator		
1. Probleme introductive. Discuții pe baza referințelor bibliografice ale domeniului. Tematica referatelor de semestru.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
2. Terminologie de specialitate: anastiloză, reconstituire, restaurare etc.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
3. Despre autenticitatea operei de artă.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
4. Cum se constituie patrimoniul cultural?	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
5. Preocupări pentru păstrarea bunurilor culturale în Antichitate și în Evul Mediu.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
6. Preocupări pentru păstrarea bunurilor culturale în Renaștere.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	2
7-8. Colecții de artă, muzee și ateliere în Europa. Preocupări de conservarea și restaurarea bunurilor culturale în secolele XVII-XVIII.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	3
9. „Etapa empirică” din restaurarea bunurilor culturale (sec. XIX).	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	3
10. Alois Riegl (1858-1905) și Denkmalkultus.	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	3
11-12. Cesare Brandi, <i>Teoria restaurării</i> .	Dezbateri pe baza lecturilor individuale	3
13-14. Prezentarea referatelor de semestru.	Prezentări – discuții	4

Bibliografie:

Babelon, Jean-Pierre, Chastel, André, *La notion de patrimoine*, Paris, Liana Levi 1994.
 Brandi, Cesare, *Teoria restaurării*, Editura Meridiane, București, 1996.
 Burnichioiu, Ileana, *Etica conservării și restaurării patrimoniului cultural. Suport de curs*, UAB/DIAM, ms., 2023.
Carta internațională pentru conservarea și restaurarea monumentelor și siturilor (Carta de la Veneția) adoptată la cel de-al II-lea Congres internațional al arhitecților și tehnicienilor pentru monumente istorice, Veneția, 25-31 mai 1964, www.icomos.org.
 Choay, Françoise, *Alegoria patrimoniului urmată de Șapte propoziții despre conceptul de autenticitate și folosirea acestuia în practica patrimoniului istoric*, București, Ed. Simetria, 1998.
 Choay, Françoise, *Patrimoniul la răscruce. Antologie de luptă*, București, Ozalid, 2014.
Cultural Heritage Policy Documents, The Getty Institute Conservation, în http://www.getty.edu/conservation/publications_resources/research_resources/charters.html.
 Curinschi-Vorona, Gheorghe, *Restaurarea monumentelor istorice*, București, 1968.
Document de NARA (1994), în <https://www.icomos.org/fr/notre-reseau/comites-scientifiques-internationaux/liste-des-comites-scientifiques-internationaux/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/186-document-de-nara-sur-lauthenticite>.
 Erder C., *Our Architectural Heritage: From Consciousness to Conservation*, UNESCO, Museums and Monuments XX, 1986.
 Feilden, Bernard M., *Conservation of Historic Buildings*, Butterworth-Heinemann, 1994.
 Fitch, James Marston, *Historic Preservation, Curatorial Management of the Built World*, Charlottesville, 1992.
 Lazea, A., *Pentru o antropologie a patrimoniului și patrimonializării. Perspective asupra monumentelor istorice*, Iași, Lumen, 2012.
 Mihalache, Andi, *Contribuții la istoria ideii de patrimoniu: surse, evoluții, interpretări*, 2014.
 Mihalcu Mihail, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor istorice*, București, 1970.
 Moldoveanu Aurel, *Conservarea preventivă a bunurilor culturale*, București, 1999.
 Mora, P., Mora L., Philippot P., *Conservarea picturilor murale*, București, 1986.

Nistor, Sergiu, *Protecția patrimoniului cultural în România. Culegere de acte*, București, Ed. Universitară „Ion Mincu”, 2002.

Opriș, Ioan, *Colecționism, muzeologizare, patrimonializare*, București, Editura Oscar Print, 2013.

Pearce, David, *Conservation today*, London, Routledge, 1989.

Petzet, Michael, *Principles of preservation: An introduction to the International Charters for Conservation and Restoration 40 years after the Venice Charter*, în *International Charters for Conservation and Restoration. Monuments&Sites*, I, München, 2004.

Petzet, Michael, *Conservation of monuments and sites: international principles in theory and practice*, ICOMOS, 2013.

Pop, Virgil, *Istoria conservării*, Cluj-Napoca, U.T. Press, 2002.

Ratoiu Lucian-Cristian, *Restaurarea monumentelor istorice*, București, 2022.

Riegl, Alois, *Cultul modern al monumentelor. Esența și geneza sa*, București, 1999.

Sandu, I.C.A., *Principiile fundamentale de teoria conservării și restaurării*, Iași Ed. Corson, 2001.

Tendințe curente în protecția patrimoniului arheologic în România și Republica Moldova, ed. Musteață Sergiu, Iași-Chișinău, 2016.

Vaida, Eugen, Burnichioiu, Ileana, *Societate civilă și patrimoniu cultural în România. Proiectul „Ambulanța pentru monumente”*, în *Plural. Istorie, Cultură. Societate*, 6/2, 2018.

Vaida, Eugen, Burnichioiu, Ileana, *Heritage Protection Measures and Propositions through the `Ambulance for Monuments`. The case of the Medieval Church of Strei*, în *Museikon. A Journal of Religious Art and Culture. Revue d'art et de culture religieuse*, 2, 2018.

Acte normative privind patrimoniul cultural, în <http://www.cimec.ro/Legislatie/Legislatie-culturala.html>.

Caiete ICOMOS, nr. 1: *Principii internaționale ale prezervării monumentelor*, 2010.

Caietele restaurării, Editura ACS, 2012-2023.

Revista Muzeelor și Monumentelor – Monumente Istorice și de Artă (<http://patrimoniu.gov.ro/ro/publicatii/revista-monumentelor-istorice/12-inp/144-buletinul-monumentelor-istorice-revista-monumentelor-istorice-1958-1970-1989>).

Curent trends in archaeological preservation: national and international perspectives, în [http://archaeoheritage.ro/downloads/ArchaeoHeritage.ro%20-%20International%20Archaeological%20Legislation%20\(Romanian\).pdf](http://archaeoheritage.ro/downloads/ArchaeoHeritage.ro%20-%20International%20Archaeological%20Legislation%20(Romanian).pdf).

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este coroborat cu așteptările reprezentanților comunității, ale asociațiilor profesionale și ale angajatorilor

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	1.1. Însușirea noțiunilor de bază și a specificului disciplinei; 1.2. Claritatea exprimării în comunicarea scrisă.	Scrisă (legată de temă de curs).	50%
10.5 Seminar/laborator/practică	Calitatea referatului final și participarea la activitățile semestrului	Orală (pe baza unui suport scris).	50%
10.6 Standard minim de performanță: Pentru obținerea notei 5 studentul va cunoaște principiile stabilirii autenticității operei de artă Masterandul trebuie să aibă o frecvență minimă de 70%, cu participare activă și să întocmească un studiu de caz/referat de semestru pe o temă stabilită de titular.			

Data completării	Titular de curs	Titular de seminar
16.09.2025	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu	Conf. univ. dr. Ileana Burnichioiu
Data avizării în Departament	Semnătura titular de curs	Semnătura titular de seminar
25.09.2025		
Director de Departament		
Pr. conf. univ. dr. Dragoș Ioan ȘUȘMAN		